

TAPAHTUI MITÄ TAHANSAA

Annamari Marttinen

TAMMI

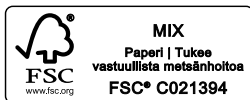
Annamari Marttinen

TAPAHTUI
MITÄ TAHANSA

TAMMI

HELSINKI

Kiitokset:

Suomen Kulttuurirahasto, Etelä-Karjalan rahasto
Taiteen keskustoimikunta

© Annamari Marttinen ja Tammi 2024
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-6549-0
Painettu EU:ssa

1.

Jokin herätti minut sinä yönä.

Nousin hätkähtäen istumaan sängyssä ja katsoin ympärilleni. Huoneessa ei ollut enää hämärää, verhon raosta näkyi kesäisen aamuyön valoa.

Oli hiljaista.

Koira oli hiljaa. Linnut olivat hiljaa.

– Reetu, sanoin ja selvitin kurkkuani.

Nousin sängystä ja kävelin olohuoneeseen. Reetu nosti päänsä pediltään, katsoi minua hievahtamatta, heiluttamatta häntäänsä.

Silitin sitä, se nuolaisi kättäni.

– Tule isännän viereen, nukutaan vielä, sanoin ja palasin makuuhuoneeseen. Kuulin Reetun kynsien napsuvan lattiaan takanani.

Poimin kännykän yöpöydältä. Kello oli 3.03. Ei viestejä tai puheluita.

– Siihenkö sinä jäät? sanoin sängyn viereen tulleelle koiralle ja silitin sitä jälleen. Paneuduin takaisin nukkumaan, Reetu työnsi kuononsa rintaani vasten.

– Mikä nyt on, poika, kuiskasin.

Nukahdin uudelleen koska en tiennyt.

Aamulla heräsin kesäpäivän täyteen loistoon. Linnut lauloivat, avasin makuuhuoneen ikkunan ja ihmettelin huikeaa valoa.

Reetu ravasi ulko-oven ja minun väliä, sen häntä heilui.

– Odota hetki, poika.

Avasin oven ja päästin sen säntäämään pihalle.

Aloin keittää kahvia.

Menin bokserisillani istumaan ulkorapulle ja siemaisin mukista. Katselin talon seinää, jonka maalausprojektiin olin ryhtynyt heti kun säät olivat sallineet. Olin ajatellut saada sen valmiiksi juhannukseksi, mutta työ oli vielä pahasti kesken. Koko takaosa oli vielä maalaamatta. Kaverini Hessu oli ollut auttamassa ja mietin, pystyisikö hän tulemaan taas tänään.

Reetu juoksenteli ja läähätti, seisahtui välillä tuijottamaan minua hievahtamatta, silmissään sama katse kuin yöllä.

– Mitä, poika? Sydämeni syke nousi. Sitten naurahdin.

– Olet hassu koira.

Nostin kasvoni kohti aurinkoa.

– Tuleeko se Aida parin päivän päästä katsomaan sinua, tuleeko? Ja Isla ja Roni? On sinulla sitten koiranpäivät.

Vain Reetu tiesi sillä hetkellä. Jos se olisi osannut puhua, olisiko se kertonut minulle? Vai vain katsonut minua ja vaiennut, kuten kaikki muutkin.

2.

Aloitin maalaamisen kymmenen jälkeen ja etenin kappaleen matkaa toista nurkkaa kohti. Ero entiseen oli silmiinpistävä vaikka väri oli sama, maalarinvalkoinen. Valkoisesta ei nyt voinut enää puhua, kun katsoi vanhaa maalipintaa.

Puolilta päivin lähdin kävellen ruokakauppaan. Minulla oli kankaisessa kestokassissa kolme tyhjää oluttölkkiä, ne kalisivat toisiaan vasten. Ihmiset olivat pihoillaan ja tervehtivät minua, ja minä kävelin kevyenä tietämättä mistään mitään.

Kassatyttö hymyili minulle kun asetin hihnalle grillimakkaraa, tomaatteja ja kevätsipulia. Nimikyltissä luki Ella-Maria ja hän oli uusi, oli viimeksi tavatessamme kertonut päässeensä juuri ylioppilaaksi. Hänessä oli vähän samaa näköä kuin Aidassa ja olin sanonut sen hänelle. Tunnetko sinä meidän Aidan? olin kysynyt aivan kuin kaikki samanikäiset nuoret tuntisivat toisensa. En, Ella-Maria oli naurahtanut.

– Hetkinen, sanoin. – Onko teillä sytytysnestettä?

Jonossa takanani oli kolme ihmistä, mutta kaikki katsoivat minua hyväntahtoisesti.

– Totta kai, Ella-Maria heläytti. – Heti tuossa kassan vieressä. Viimeisenä jonossa seisova mies ojensi pullon minulle.

Ovella vastaan tuli lippispäinen mies, isot kuulokkeet korvillan, sylissään pino iltapäivälehtiä. Epäroin hetken, mutta päätin ostaa paperilehden vasta juhannukseksi.

Kävelin takaisin kotiin ja kaikki nyökkäilivät minulle pihoiltaan.

Vein ostokset keittiöön, lämmitin mikrossa mukillisen aamulta jäänyttä kahvia, otin läppäri ja menin keinuun. Reetu jäi latkimaan vettä ja rouskuttamaan kuivamuonaa.

Keinutin itseäni ja upotin jalat ylikasvaneeseen ruohoon. Minun olisi tartuttava leikkuriin ennen kuin lapset tulisivat. Kaikki kolme olivat luvanneet tulla käymään perjantaina. Isla oli kertonut, että Aidalla oli uusi poikaystävä. Tieto huojeni minua yllättävän paljon.

Naputtelin viestin Hessulle, mittailin katseellani talon seinää.

Pääsetkö tänään maalaamaan?

Hessu vastasi heti:

Pääsen, tulen parin tunnin päästä jos sopii?

Naapurin puolelta alkoi kuulua ruohonleikkurin säksätys ja tuoksu nousi nenääni.

Keveä onnen tunne levisi minuun, hymyilin Reetulle kun se ilmestyi oviaukkoon, se jähmettyi taas tuijottamaan minua mutta juoksi sitten omenapuun alle.

Avasin läppäri ja Ilta-Sanomien nettisivun.

Silmiini lävähti kuva, jonka keskellä kalliolla törrötti rangaksi palanut henkilöauto. Taustan tarjosi suloinen Saimaa ja sininen kesätaivas.

Tuijotin kuvaa ja otsikkoa auton takakontista löytyneestä ruumiista Lappeenrannassa, siemailin kahvia ja katsoin aidan yli naapurin puolelle. Kamala juttu, oletko nähnyt tämän? teki mieleni kysyä joltakulta, keneltä tahansa.

– Reetu, et usko mitä on tapahtunut. Tyysterniemessä, samalla kalliolla missä sinäkin olet juoksennellut.

Reetu nosti valppaan katseensa minuun ja jolkotti luokseni, työnsi kuononsa syliini.

Selasin uutista ylös ja alas, avasin Iltalehden ja luin saman uutisen. Poliisi oli vaitonainen. Tiirasin autoa, sen merkistä ei pystynyt sanomaan mitään. Mitä oli tapahtunut? Kuka ruumis oli? Miten hän oli joutunut takakonttiin? Kuka hänet ja auton oli polttanut? Miksi? Oliko ruumis takakontissa kuvan ottamishetkellä? Tuijotin takakonttia.

Minulle tuli kylmät väreet, siemaisin kuumaa kahvia, polkaisin keinulle lisää vauhtia, se kitisi.

Olin käynyt kalliolla usein, se oli upea rauhallinen paikka. Olimme käyneet siellä piknikillä ja syöttämässä sorsia, kun lapset olivat olleet pieniä ja mattopyykillä, kun itse olin ollut lapsi.

Join kahvin nopeasti loppuun, hain ruohonleikkurin talon seinustalta, vetäisin sen käyntiin ja aloin työntää aidan vierustaa pitkin. Tarkastelin aidan yli naapurua, joka ajoi omaa leikkuriaan. Katsoimme toisiamme metelin yli ja nyökkäsimme, teki mieli sammuttaa kone ja kysyä oliko hän kuullut.

Hessu tuli ja aloitimme maalaamisen. Syrjäsilmillä näin, miten naapuri tarkkaili meitä, aprikoi varmasti, että talostani oli hyvää vauhtia tulossa liian kirkkaan valkoinen, niin kirkkaan että se koski silmiin.

– Oletko lukenut uutiset? Hessu kysyi.

– Olen.

– Lappeenrannassa, Hessu sanoi äänessään suuri epäusko.

Pääsimme kappaleen matkaa eteenpäin, telineen kanssa säätämiseen meni aikaa. Hain meille sisältä oluet ja istuimme niiden kanssa puutarhapöydän ääreen.

– Leikkasit ruohonkin? Hessu siemaisi pullosta ja pyyhkäisi suutaan kämmenselkäänsä.

– Juu. Juhannukseksi pitää tehdä hienoa.

– Mitäs meinasit?

– Lapset tulevat aattona. Menettekö mökille?

- Perjantaina. Jos tämä jää kesken, voin tulla vielä huomenna. Koko illanko ovat täällä? Jäävätkö he yksikin?
- En usko että yöksi. Mutta ovat varmasti koko illan. Vävykokelaat ehkä mukana.
- Vieläkö tapaillet sitä naista? Mikä sen nimi oli?
- Riina. Tapaillaan. En ole vielä kertonut hänestä lapsille.

Illan aikana iltapäivälehtiin ei ilmestynyt uusia uutisia autosta tai ruumiista. Puoli yhdeksältä avasin television ja asetuin sohvalle. Minulla oli lautasella kasa kinkku-juustoleipiä ja tölkki olutta. Utistenlukija ilmestyi ruutuun sinisessä puvussa. Palanut auto ruumis takakontissa oli ykkösuutinen. Ruudulle ilmestyi kuva, jonka joku silminnäkijä oli ottanut palavasta autosta ennen soittoa hätäkeskukseen. Kuva valaisi koko huoneen, kuin televisio olisi roihunnut. Auto näkyi kalliolla mustana rankana, josta liekit nousivat korkealle kesäyön vaalealle taivaalle. Ne muuttuivat mustiksi saavuttaessaan taivaanlaen. Saimaa taustalla oli peilityni.

Kuva oli paljon kauheampi jättikokoisena. 55-tuumaiselta ruudulta palanut auto näytti kammottavalta. Ikkunat olivat hävinneet ja auton etuosa oli painunut kasaan kuin se olisi törmännyt sataasen nopeudella kallioseinään.

– Poliisi tutkii tapausta murhana, kamera siirtyi uutistenlukijan kasvoihin.

Kuka pystyy tuollaiseen pahuuteen? ajattelin, haukkasin uuden palan leipää ja hörppäsin olutta.

Utistenlukija siirtyi toiseen aiheeseen, auto ja liekit hävisivät ruudulta.

Otin kännykän pöydältä ja aloin kirjoittaa Whatsapp-ryhmäviestiä lapsille.

Moi oletteko edelleen tulossa pe? Mihin aikaan? Mitä kukin haluaa grillata ja juoda?

Vein astiat koneeseen, Reetu nousi matolta ja seurasi minua keittiöön.

– Iltakävelyllä? kysyin siltä, ja se katsoi minua suurin silmin, lähti kohti ovea, tuli takaisin, sitten uudestaan ovelle.

Pian kävelin hiekkatietä valoisassa kesäillassa toisessa kädessä Reetun hihna, jossa roikkui pieni biojätepussi.

Menin metsään, päästin Reetun vapaaksi. Katsoin valmiiksi kaksi pientä koivua. Hetken mielijohteesta nappasin niistä kuvan ja laitoin Whatsapp-ryhmään.

Juhannuskoivut.

Isla ja Roni olivat kumpikin vastanneet edelliseen viestiini.

Isla: *Juu! Tullaan Kimin kanssa. Kanavartaita miulle, Kimi syö mitä vaan. Olet ja siideri ok. Ip joskus?*

Roni: *Olen tulossa. Kaikki käy.*

Katsoin viestin tiedot ja näin että Aida ei ollut lukenut sitä.

Selailin vanhoja viestejä ja klikkasin viimeisintä, jonka olin lähettänyt hänelle lauantaina. Katsoin yläpalkkia, siihen ilmestyi teksti ”yhteystiedon tiedot” ja sitten ”paikalla tänään klo 9.03”.

Kutsuin Reetua, se juoksi luokseni läähättäen, kieli ulkona roikkuen.

Kytkin sen hihnaan ja lähdin kohti metsänreunaa.

Illalla tarkistin kännykän vielä kun painoin pääni tyynyyn. Kävin katsomassa Aidan Whatsappin. Edelleen, paikalla tänään kello 9.03. Katsoin ryhmäviestin. Aida ei ollut edelleenkaan lukenut sitä.

Huoli alkoi väreillä ylävatsassa, se painoi rintakehääni hiuksenhienosti patjaa vasten.

Kun Aida oli ollut osastolla, olin ajatellut häntä yötä päivää, mutta huoli oli pysynyt taka-alalla, koska hän oli ollut tallessa.

Osaston hoitajilla oli ollut löysät puuvillapuvut, ohuet puuvillasukat, terveyssandaalit ja avainketjut, avain työnnettynä rintataskuun. He kävelivät kiiltävää leveää käytävää pitkin ja avasivat huoneiden ovet ja menivät sisään. Heillä oli pienissä muovikipoissa tabletteja ja he katsoivat kiinnostuneina huoneen katonrajaan ripustettua televisiota, sitten potilasta ja sanoivat jotakin iloista.

Olin istunut tuolilla huoneen nurkassa ja ahdistukseni oli hellittänyt. Hoitaja oli jutellut Aidalle aivan kuin he kumpikin olisivat kahvilassa. Aida oli vastannut hoitajalle kuin 20-vuotias tyttö, mitä hän tietysti olikin. Olin nähnyt hänen kasvoillaan häivähdyksen keveyttä kun hän hymyili.

Hän ei hymyillyt minulle, mutta hoitajalle hän hymyili.

Olisin halunnut kysyä hoitajalta niin paljon, mutta pidin suuni kiinni.

Kun hoitaja oli mennyt, turvattomuuden tunne palasi.

– Haluatko että tuon sinulle jotakin ensi kerralla?

Aida istui sängyllään risti-istunnassa etukumarassa niin että pitkät hiukset putosivat verhona suojaamaan hänen kasvojaan. Hän nyppi peukalonkynnellään vuorotellen muiden sormien kynsinauhoja.

– Suklaata vaikka? jatkoin ja sydän alkoi lyödä raskaammin.

– Kanttiinissa on suklaata, Aida sanoi soinnittomasti.

– No tietysti. Mutta onhan se kaupassa halvempaakin ja...

Aida kohautti harteitaan.

– Tuo vaikka se kirja.

– Mikä kirja?

– Se Taikatalvi.

Rinnassani värähti, rykäisin ja nousin seisomaan.

Olin ostanut kirjan Aidalle joululahjaksi kun hän oli ollut kymmenen tai yksitoista. Olin löytänyt teoksen kirja-kaupan alepöydästä punalaputettuna jouluviikolla kauppa-

keskusharhailun päätteeksi. Valinta oli ollut täyttä hakuammuntaa mutta Aida oli lukenut kirjan monta kertaa. Vielä kaksi toistavuotiaanakin hän oli joskus tullut iltaisin kylkeeni sohvalle kirja kainalossaan.

– Onko se minun hyllyssäni? Vai äidilläsi?

Hän kohautti harteitaan.

– Onko äiti käynyt? Tai joku muu?

Aida nyökkäsi.

Laskin käteni hänen päälaelleen ja silitin hiuksia, uudelleen ja uudelleen. Hän ei vetäytynyt pois.

Päästin oven kolahtamaan kiinni takanani ja lähdin kävelämään kohti exit-kylttiä. Pysähdyin hoitajien lasikopin ovelle, Aidan hoitaja istui pöydän ääressä ja katsoi läppärin ruutua. Hän nosti katseensa minuun.

– Niin? hän kysyi.

Haperruin häpeään hänen edessään.

– Miten Aida voi? sopersin.

– Aida voi aivan hyvin nyt. Lääkitys tehoaa.

Toinen hoitaja käveli koppiin, hoitajat vilkaisivat toisiinsa, sitten minua.

Eihän hän saa täältä mistään huumeita? Tämän järjettömän kysymyksen esitin vain hiljaa mielessäni. Onko hän kuivilla? Mitä kaikkea hän on käyttänyt ja miten kauan? Tiedätkö te? Kaiken tuon olisin voinut kysyä, mutta vaikenin.

Minunhan se olisi pitänyt tietää. Olin hänen isänsä. Mutta en tiennyt. Miten olisin sen voinut tietää, kun tyttö ei asunut enää luonani. Lapset eivät soita tai tekstaa vanhemmilleen kun aikovat ottaa tai ovat juuri ottaneet ensimmäisen tabletin tai piikin.

Ajattelin alkaa käyttää. Löysin hyvän diilerin. Hymiö. Iik oli aikamoinen trippi eilen. Eri vibat kyllä kuin lonkusta tai siideristä. Hymiö.

– Kiitos, sanoin ja kävelin nopeasti ulko-ovelle kuin kuka tahansa, tulossa miltä osastolta tahansa.

Autoon päästyäni naputtelin viestin ex-vaimolleni.

Kävin katsomassa Aidaa. Sinäkin olet varmasti käynyt? Miten hän mielestäsi voi?

Lähetin viestin ja tuijotin hetken puhelinta. Odotin että se kilahtaisi heti viestin merkiksi. Niin ei käynyt, käynnistin auton ja ajattelin Aidaa takanani kohoavan korkean rakennuksen uumenissa. Olisin halunnut ottaa hänet käsivarsilleni ja kantaa mukanani kotiin kuten olin kauan sitten kantanut turvaistuimessa.

Kolmas lapsi joka oli jäänyt viimeiseksi. Tea oli teettänyt steriloinnin heti synnytyksen jälkeen. Missään tapauksessa mielestäni ei ollut hinkunut eikä hinkunut edelleenkaan neljättä lasta, mutta silti Tean päätös oli tuntunut lopulliselta. Kun olin mennyt hänen vuoteensa ääreen toimenpiteen jälkeen, hän oli selittämättömästi muuttunut, vaikka mitään ei näkynyt päällepäin.

Olin ottanut Aidan kanssa takaisin sen ajan, jonka olin hukannut Islan ja Ronin kanssa. En ollut osannut tai uskaltanut olla samalla tavalla läsnä kahden vanhimmaisen kanssa, mutta Aidan saatoin nostaa käsivarsilleni jopa kesken tämän unien, mikä oli paljon kolmen pienen lapsen vanhemmalta.

Joskus näin hämmentyneen katseen Islan tai Ronin pienillä kasvoilla, kun he juoksivat huoneeseen, pysähtyivät äkisti, jatkoivat lopulta luokseni sohvalle, asettivat kätensä varovasti Aidan päälle. Mutta en voinut liikahtaa, herättää juuri nukahtanutta lasta.

Tiesin että heidän mielensä pahoittuivat mutta ajattelin, että elämä on tällaista. En voi sille mitään että elämä on tällaista ja tällaisia kirjoittamattomia lakeja siinä on. Kuten se, että kun uusi vauva tulee, isommat sisarukset eivät voi olla enää perheen vauvoja.

Havahduin muistoistani. Enää minun ei tarvinnut niellä kyyneleitä, ne valuivat poskiani pitkin kun ajoin ulos sairaalan parkkipaikalta.

Ex-vaimoni ei ollut koskaan vastannut viestiini.

Nousin avaamaan ikkunan, palasin sänkyyn ja päätin olla katsoomatta enää kännykkää ja sitä milloin Aida oli ollut viimeksi paikalla. Isla oli kertonut, että siskolla oli uusi poikaystävä. Kuka? olin kysynyt. Et sinä sitä tunne, Isla oli sanonut. Onko se kunnon poika, mieleni oli tehnyt kysyä. Missä vaiheessa muutos kaikkitietävästä ja -voivasta tyhmäksi ja noloksi oli tapahtunut?

Ehkä Aida toisi pojan näytille perjantaina. Odotin niin kovasti että näkisin Aidan seisomassa grillin vieressä kädessään haarukka, hiuksissaan aurinko.

Verho ei voinut mitään tulvivalle valolle, ummistin silmäni.

Kesä on kauneimmillaan, syreenit kukassa ja Vesan elämä mallillaan: lapset ovat aikuis-
tuneet, ja hän on viimein alkanut tapailla uutta naista avioeron jälkeen. Kun juhannusviikolla saapuu tieto, että Vesan nuorin tytär on pidätetty murhasta epäiltynä, kaikki muuttuu yhdessä silmänräpäyksessä. Ensimmäinen uutista on vaikea uskoa, mutta pian Vesan valtaa musertava häpeä. Kodista tulee piilopaikka, jonka suojissa Vesa yrittää löytää vastauksia mieltään piinaaviin kysymyksiin. Miten omasta rakkaasta lapsesta tuli murhaaja? Olisiko teon voinut estää? Onko lasta kaikesta huolimatta lupa rakastaa?

Tapahtui mitä tahansa on hätkähdyttävä kertomus siitä, miten rikos vaikuttaa syllisen läheisiin.

